

CZÓBEL BÉLA FIÚ A PATAKPARTON, 1902 KÖRÜL

„Czóbel Fiú a patak partján című képét, és a Virágcsendéletét a lakásán vásároltuk. A művész már öreg volt akkor, amikor Kratochwill Mimiivel és feleségemmel elmentünk hozzá képet vásárolni. – Tessék már eladni – mondta Mimi –, a főorvos úr úgy örülne, ha megvásárolhatná. – Ne örüljön a főorvos úr! – válaszolta a művész. – De olyan boldog lenne, ha megvehetné! – érvelt tovább kísérlők. – A főorvos úr csak ne legyen boldog! – kötötte az ebet a karóhoz Czóbel. Végül másfél óra múlva természetesen csak megvásároltuk a képeket.”

CZÓBEL BÉLA (1883–1976)

Fiú a patakparton, 1902 körül |
Young Boy by the Stream, around 1902

Oleaj, vásznen | Oil on canvas, 60,5 x 80 cm
Jelezve balra fent | Signed above left: Czóbel N B

PROVENIENCIA | PROVENANCE:
| egykor dr. Kováts László gyűjteményében

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:
| Nagybányai festők kiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1963.
| Dr. Kováts László gyűjteményének kiállítása. Móra Ferenc Múzeum képtára, Szeged, 1974.
| Kováts László műgyűjteménye. Helytörténeti Múzeum, Kiskunmajsza, 1981, 2001.

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA | EXHIBITED AND REPRODUCED:
| Czóbel Béla Kossuth-díjas festőművész kiállítása.
| Múcsarnok, Budapest, 1971. április 3–25. 14.a., kat.: 1.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:
| Sümegi György: Egy műgyűjtő emlékére. Dr. Kováts László gyűjteménye.
| Artmagazin, 2004/3., 17a.

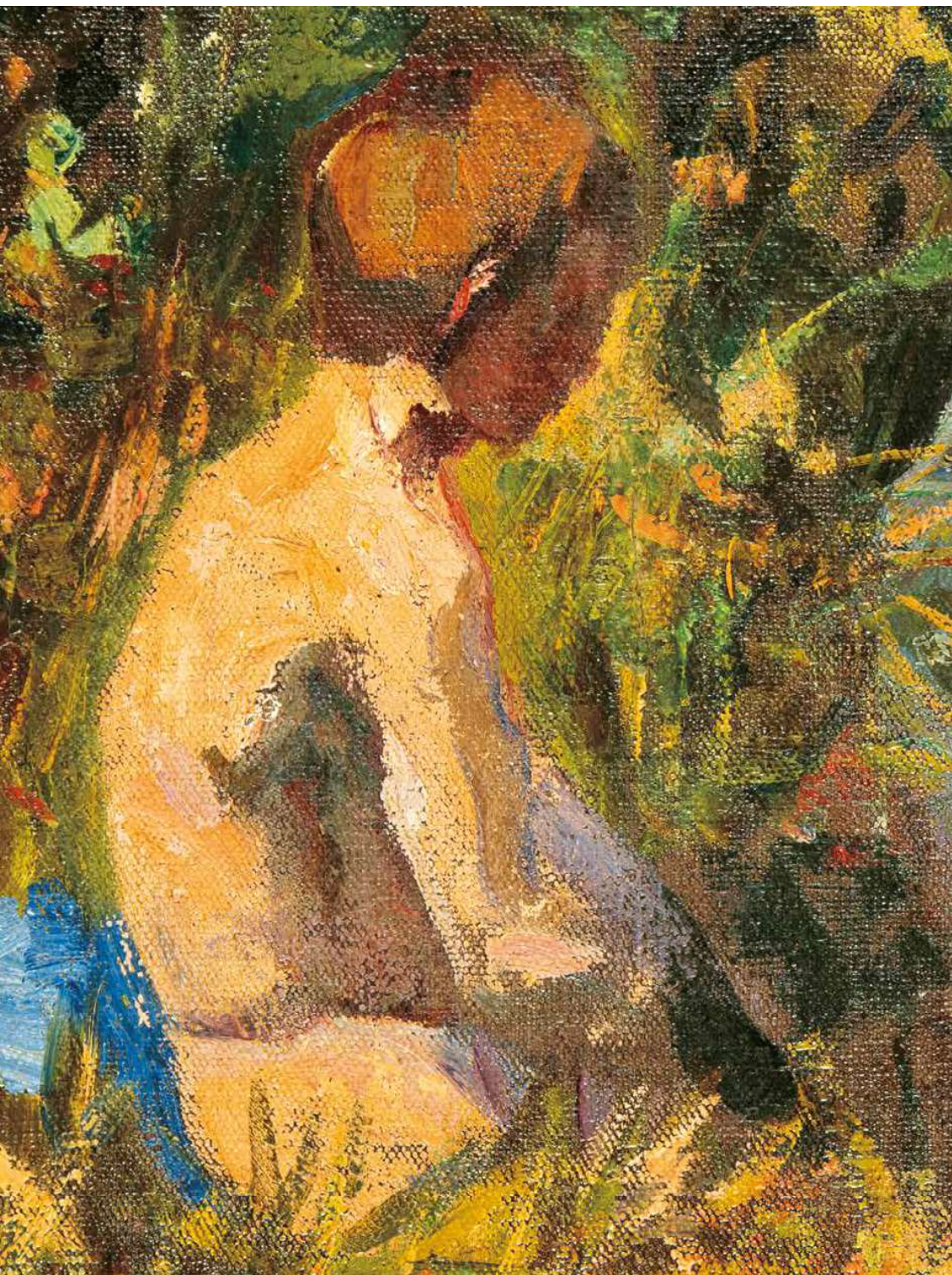
Kezdő ár | Starting price: 12 000 000 Ft / 31 579 EUR
Becsérték: 20 000 000 – 30 000 000 Ft
Estimate: 52 632 – 78 947 EUR

1. Czóbel Béla diákkori képe magántulajdon

2. Czöbel Béla: Gyerekek a réten (Nagybánya), 1904 magántulajdon

A most aukcióra kerülő festmény 1902 nyara után keletkezett, amikor Czöbel először látogatott Nagybányára. A festő tehát még nem volt húszéves, amikor ezt a képét megfestette. A Hollósy Simon távozása (1902) után átalakult nagybányai festőiskola vezetői (vagyis a „Négyek”) közül Czöbelre is nagy hatással volt Ferenczy Károly művésze, mégis Iványi-Grünwald Bélát választotta mesteréül. A nagybányai mesterek tanítása, a szabad szemlélet és szellemiség, a műtermi fényhatások kerülése stb. akkor is meghatározó maradt Czöbel számára, amikor már a maga útját járta.¹ Czöbelt a nagybányai iskola légköre is elbűvölte. Tersánszky Józsi Jenő így emlékezett a különös fiatalemberre: „Czöbel Béla, az egy pesti gyerek szintén ... Így tartják itten, tehetséges festő. Amikor először járt Bányán,

igen elegáns ruhába jött. Ezt folyvást féltette, hogy befestékezi, bealajozza, bekrétázza. Annyira idegesítette ez, hogy egyszer az iskola szemeláttára, mint egy örült, nekiesett festékes ecsettel a ruhájának és bepacsmagolta: nesze neked elegancia! ... Engem nem zavar az munkámban.”²

Czöbel korai, azaz nagybányai korszakának (1902–1903) képei a szemlélődő nyugalom és az időtlenség érzetét sugallják. A festményeken olykor megjelenő alakok háttal állnak, vagy szinte „szemérmesen” félig elfordulnak; a lényeg ugyanis a természeti látványban való elmélyedés, a színek, a kompozíció élménye. Czöbel festményeinek a színvilága már ebben a korai korszakban is egyre világosabb és élénkebb lett. Képeinek legfőbb témája a fények játéka a természetben és a napfény ragyogása volt.

3. Czöbel Béla szobrászbarátja műtermében az 1900-as évek elején magántulajdon

Czöbel pályája messze vezetett Nagybányától. Az 1896-ban létrejött kolóniának szinte a teljes második nemzedéke Párizsban tanult. Bornemisza Géza és Perlrott-Csaba Vilmos magánál Henri Matisse-nál, Czöbel Béla pedig a mesterrel együtt állított ki. Czöbel húszévesen járt ugyan a müncheni akadémiára (1903), de még ebben az évben a párizsi Julian Akadémián folytatta tanulmányait, majd az Őszi Szalonban (Salon d'Automne, 1905), illetve a francia „vadakkal” (Fauves) együtt a Függetlenek Szalonjában (Salon des Indépendants, 1906) állított ki. Párizsban festett képeit 1906-tól kezdték megismerni a pályatársak és a magyar nagyközönség. Főként Czöbel hatásának tudják be azt, hogy a „neósok” (a magyar neoimpresszionisták) visszanyúltak Cézanne, Gauguin és elsősorban Matisse kompozíciós elveikhez, ezzel mintegy elkülönülve az első nagybányai generációtól. A „neósok” képei egyrészt jóval siksesőbbek, másrészt olykor merész színvilág jelenik meg a festményeiken (zöld lovak stb.); képeiket erős kontúrok

jellemzik, és a tárgyak formájának egyszerűsítése. Főként ezekből a fiatal – zömmel 1880-as években született – művészekből alakult ki a „Nyolcak” avantgarde irányzata (1909), amelynek Czöbel Béla volt a legtekintélyesebb mestere.

A *Fiú a patakparton* című kép igen korai festmény, Czöbel ekkor még „a nagybányai festészet keretében dolgozott”.³ Molnos Péter azonban rámutatott arra, hogy ez a festmény kiemelkedik Czöbel korai korszakának alkotásai közül, mert ez jelzi az első lépést az önálló alkotói egyéniség irányába a művész felfelé ívelő pályáján. Ugyanakkor Molnos felveti azt is, hogy „Ferenczy Károly képeinek inspirációja érződik” a képen.⁴ Egy plein air festményt látunk, ami megjeleníti azt, hogy milyen „intenzív” is tud lenni a csend: a festmény nyugalmat sugárzó témáját ellentéteztette a pasztózus ecsetvonások szaggatottsága, a fény vibráló játéka és ragyogása. Éppen ez az, ami izgalmassá teszi a művet.

A festményt a mester nagyon szerette, annyira ragaszkodott hozzá, hogy majdnem éle-

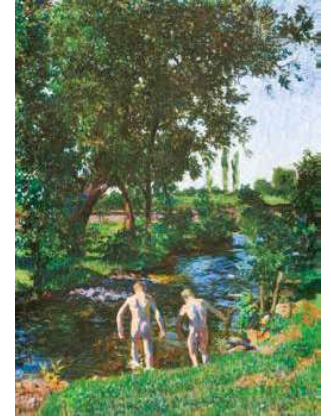
te végéig megtartotta. Mulatságos az eladás története, amit szerencsére hiteles forrásból ismerünk.⁵ „Czöbel *Fiú a patak partján* című képét, és a *Virágcsendéletét a lakásán vásároltuk. A művész már öreg volt akkor, amikor Kratochwill Mimiével és feleségemmel elmentünk hozzá képet vásárolni. – Tessék már eladni – mondta Mimi –, a főorvos úr úgy örülne, ha megvásárolhatná. – Ne örüljön a főorvos úr! – válaszolta a művész. – De olyan boldog lenne, ha megvehetné! – értvelt tovább kisérőnk. – A főorvos úr csak ne legyen boldog! – kötötte az ebet a karához Czöbel. Végül másfél óra múlva természetesen csak megvásároltuk a képeket.”*

A nagyközönség is csak a Nemzeti Galéria 1963-as Nagybánya-kiállításán láthatta először ezt a művet, majd Czöbel Béla életében még újra az utolsó gyűjteményes tárlaton (1971).

CSERESNYÉSI ANNA

4. Iványi Grünwald Béla: Ruhaszárítás, 1903 magántulajdon

5. Ferenczy Károly: Füredőző fiúk, 1902 Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

1 Philippe Clarisse: Czöbel Béla. Budapest, Corvina, 1979, 5-6.
 2 Kratochwill Mimi: Czöbel Béla élete és művészete. Budapest-Vasziprém, Magyar képek, 2001, 12.
 3 Sümegi György: Egy magyújtó emlékére. Dr. Kovács László gyűjteménye. Artmagazin, 2004/3, 17a.
 4 Molnos Péter: Czöbel Béla *Fiú a patak partján, 1903 körül*. Kieselbach Galéria, 48, téli aukció katalógus, 2014, 148, tétel.
 5 Molnos Péter: Czöbel Béla *Fiú a patak partján, 1903 körül*. Kieselbach Galéria, 48, téli aukció katalógus, 2014, 148, tétel.

